EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 12.7.2022.
COM(2022) 333 final

IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU

o „obvezama povjerenja u statistiku” država članica kako je propisano Uredbom (EZ) br. 223/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. ožujka 2009.

IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU

o „obvezama povjerenja u statistiku" država članica kako je propisano Uredbom (EZ) br. 223/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. ožujka 2009.

1. UVOD

1.1. Uredba (EZ) br. 223/2009 o europskoj statistici

Ovo je treće izvješće koje je Komisija sastavila u skladu s Uredbom (EZ) br. 223/2009 o europskoj statistici[1], a posebno člankom 11. stavkom 4., kojim se utvrđuje da:

„Komisija redovito prati te obveze država članica, koje se prema potrebi ažuriraju, na temelju godišnjih izvješća koja joj dostavljaju države članice.

…

Komisija izvješćuje Europski parlament i Vijeće o objavljenim obvezama i, prema potrebi, izvješćima o napretku do 9. lipnja 2018. i svake dvije godine nakon toga."

Prvo izvješće objavljeno je 2018.[2], a drugo 2020.[3]

1.2. Obveza povjerenja u statistiku

Izvorna je svrha koncepta obveze povjerenja u statistiku („obveza") bila poboljšati okvir za osiguranje kvalitete u području statistike. Prvi je put opisan u Komunikaciji Komisije iz 2011.[4] Koncept je sredstvo kojim se potiču nacionalne vlade da preuzmu odgovornost za razinu usklađenost država članica s Kodeksom prakse europske statistike („Kodeks")[5].

Kodeksom se utvrđuje standard za razvoj, proizvodnju i diseminaciju europskih statistika. Temelji se na 16 načela koja se odnose na institucionalno okruženje, statističke postupke i rezultate. Njime se nastoji osigurati da europske statistike budu ne samo relevantne, pravodobne i točne nego i u skladu s načelima profesionalne neovisnosti, nepristranosti i objektivnosti. Obvezom se uspostavlja veza između Kodeksa i vlade države članice, koja prethodno nije postojala.

U skladu s člankom 11. stavkom 3. Uredbe (EZ) br. 223/2009 obveze su instrumenti koje će uspostaviti države članice i Komisija i koji su „dodatno namijenjeni osiguravanju povjerenja javnosti u europsku statistiku i napredak u provedbi statističkih načela sadržanih u Kodeksu prakse".

U uvodnoj izjavi 17. Uredbe o izmjeni (EU) 2015/759[6] navodi se i da bi obveze „trebale uključivati posebne obveze vlade te države članice da poboljša ili održava uvjete za provedbu Kodeksa prakse".

---

1 Uredba (EZ) br. 223/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. ožujka 2009. o europskoj statistici i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ, Euratom) br. 1101/2008 Europskog parlamenta i Vijeća o dostavi povjerljivih statističkih podataka Statističkom uredu Europskih zajednica, Uredbe Vijeća (EZ) br. 322/97 o statistici Zajednice i Odluke Vijeća 89/382/EEZ, Euratom o osnivanju Odbora za statistički program Europskih zajednica (SL L 87, 31.3.2009., str. 164.).

2 COM(2018) 516 final: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?qid=1574866259293&uri=CELEX:52018DC0516

3 COM(2020) 278 final: EUR-Lex - 52020DC0278 - HR - EUR-Lex (europa.eu)

4 COM(2011) 211.

5 Kodeks prakse europske statistike – revidirano izdanje 2017.

6 Uredba (EU) 2015/759 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2015. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 223/2009 o europskoj statistici (SL L 123, 19.5.2015., str. 90.).

1.3. Stručni pregledi Europskog statističkog sustava (ESS)

Eurostat i nacionalna statistička tijela svih država članica i zemalja EFTA-e čine partnerstvo za izradu europske statistike pod nazivom Europski statistički sustav (ESS). Kako bi zajamčili kvalitetu svojih statističkih podataka, članovi ESS-a izradili su zajednički okvir za osiguranje kvalitete kojem je Kodeks temelj. Osim obveza, stručni pregledi ESS-a, koji se provode periodično kako bi se ocijenila usklađenost članova s Kodeksom, važan su instrument za provedbu zajedničkog okvira za osiguranje kvalitete, a time i kvalitete europske statistike.

Stručni pregledi ESS-a provode se redovito, a uključuju samoprocjene, posjete zemljama i izvješće o stručnom pregledu za svaku zemlju u kojoj su provedeni s preporukama za poboljšanje, nakon čega slijede mjere poboljšanja uz godišnje praćenje tih mjera koje provodi Eurostat. Prethodna dva kruga stručnih pregleda provedena su od 2006. do 2008. i od 2013. do 2015. Trenutačni treći krug provodi se od 2021. do 2023.

2. PREGLED OBVEZA POVJERENJA I IZVJEŠĆA PO ZEMLJAMA

2.1. Opće odredbe

Prema članku 11. Uredbe (EZ) br. 223/2009 države članice moraju utvrditi i objaviti obvezu, ili barem objaviti izvješće o napretku provedbe Kodeksa i provedenim aktivnostima za uspostavu obveze i podnijeti ga Komisiji.

Komisija te obveze redovno prati na temelju godišnjih izvješća koje dostavljaju države članice.

2.2. Oblik obveze

Uredbom (EZ) br. 223/2009 nisu utvrđena pravila o obliku obveze. Međutim, obveze moraju uključivati posebne obveze u okviru politika te biti predstavljene i sastavljene na način kojim se osiguravaju odgovarajući uvjeti za statistiku visoke kvalitete.

Države članice koje smatraju da određeni dijelovi njihova zakonodavstva čine obvezu uglavnom upućuju na posebne zakonske odredbe koje su relevantne za poboljšanje ili održavanje uvjeta za provedbu Kodeksa i izvješćuju o najnovijim promjenama. Države članice koje su utvrdile samostalne obveze o njima su obavijestile Komisiju i objavile te obveze.

U odjeljku 2.2.1. u nastavku prikazan je pregled postojećih obveza za koje su zabilježene znatne promjene 2020. i 2021.:

2.2.1. Nacionalni zakoni koji čine obvezu

Hrvatska: Novi Zakon o službenoj statistici stupio je na snagu u ožujku 2020.[7] Njime se Državnom zavodu za statistiku omogućuje profesionalna neovisnost i daje potpora potrebna za održavanje i poboljšanje uvjeta za provedbu Kodeksa.

Poboljšane su odredbe o imenovanju i razrješenju glavnog direktora te sastavljene odredbe o suradnji i koordinaciji unutar statističkog sustava i novoj osnovi za financiranje. Zabilježen je znatan napredak u pripremi planirane samostalne obveze.

[7] Službeni list br. 25/20.

Češka: Obveza je objavljena 28. veljače 2018.[8]. Vlada je 2020. i 2021. nastavila u potpunosti poštovati načelo profesionalne neovisnosti Češkog zavoda za statistiku, koji je aktivno promicao načela profesionalne neovisnosti i djelovao u skladu s njima.

Danska: Nacionalni statističar izradio je 2020. i 2021. nove obvezne smjernice za kvalitetu na temelju Kodeksa koje uključuju praćenje i podnošenje izvješća vladi te čine temelj nacionalnog postupka izvršenja.

Finska: U tijeku je revizija relevantnog nacionalnog zakona o statistici koji će biti predstavljen Parlamentu 2022.

Francuska: Proces ugrađivanja profesionalne neovisnosti u području statistike u zakon postigao je zadovoljavajući napredak. Ministarstvo kulture već je na odgovarajući način izmijenilo odluku. Kad je riječ o primjerenosti resursa, potpisan je višegodišnji ugovor kojim se jamči postizanje ciljeva i poboljšanje unutarnjeg upravljanja. Posjet u okviru stručnog pregleda ESS-a već je održan 2021.[9]

Italija: Posjet u okviru stručnog pregleda ESS-a održat će se krajem 2022. U 2020. i 2021. nadograđena je politika zavoda za statistiku u pogledu kvalitete, ponovno je osnovan odbor za kvalitetu i odobreno drugo izdanje Kodeksa prakse talijanske statistike. Nastavljen je rad na pripremi „samostalne" obveze.

Nizozemska: U 2020. i 2021. poduzeti su brojni koraci kako bi se poboljšala usklađenost s Kodeksom. Na primjer, Nizozemski ured za statistiku objavio je 2020. novu strategiju za ljudske resurse za razdoblje 2020.–2025. i dobio nekoliko certifikata ISO.

Španjolska: Obveza se provodi u okviru Nacionalnog statističkog plana za razdoblje 2021.–2024. i godišnjih programa koji slijede nakon toga. Na posebnim internetskim stranicama nacionalnog zavoda za statistiku nalazi se sažetak obveze namijenjen građanima, s poveznicama na sve višegodišnje planove i godišnje programe od 2016.[10]

Slovačka: Obvezu čini .„Zakon o državnoj statistici"[11]. Izmijenjena je 2021. kako bi se to razjasnilo i kako bi se provela načela Kodeksa.

Ostale države članice koje smatraju da je obveza utvrđena nacionalnim pravom i koje nisu prijavile veće promjene u posljednje dvije godine uključuju: **Austriju, Njemačku, Estoniju, Latviju, Litvu, Luksemburg, Mađarsku, Poljsku i Portugal**.

2.2.2. Samostalne obveze

Bugarska:

Jedinu novu samostalnu obvezu od posljednjeg izvješća bugarska je vlada donijela u prosincu 2021.[12] U njoj je objavljeno da je nacionalni statistički sustav usklađen s načelima Kodeksa, da jamči neovisnost službene statistike i izražava predanost vlade kvaliteti statističkih podataka koje izrađuje nacionalni zavod za statistiku, čime će se povećati vjerodostojnost bugarske statistike.

---

8 https://www.czso.cz/csu/czso/commitment-on-confidence-in-statistics-in-the-czech-republic

9 Dokument je dostupan na poveznici: europa.eu

10 INE - MetodologiaYEstandares - *Initiatives of promotion and application of the European statistics Code of Practice* (Inicijative za promoviranje i primjenu Kodeksa prakse europske statistike)

11 Članak br. 540/2001.

12 https://nsi.bg/en/content/19201/basic-page/commitment-confidence-statistics

Samostalne obveze opisane u prethodnim izvješćima:

Grčka: Obveza[13] je potpisana 2012.

Švedska: Obveza[14] je predstavljena u vladinom prijedlogu proračuna za 2017.

Slovenija: Vlada je donijela obvezu[15] 2017.

Irska: Vlada je donijela obvezu[16] 2017.

Belgija: Obveza[17] je objavljena 2017.

Rumunjska: Vlada je donijela obvezu[18] 2017. Rumunjska je izvijestila da je 2020. i 2021. poduzela daljnje korake kako bi osigurala neovisnost zavoda za statistiku, dodijelila odgovarajuća sredstva te uvela nove politike i metodologije za digitalizaciju, zaštitu podataka i bolju upotrebu administrativnih podataka.

Malta: Obveza**[19]** je potpisana 2018.

Cipar: Obveza je potpisana 2018. i objavljena[20] zajedno sa sažetkom za građane. Cipar je izvijestio da se nakon revizije zakona o državnoj statistici provedene 2021. planira revizija obveze.

Zemlje EGP-a, EFTA-e i zemlje kandidatkinje:

Island, koji sudjeluje u ESS-u kao zemlja Europskog gospodarskog prostora, isto je tako utvrdio „samostalnu" obvezu[21]. Švicarska, koja sudjeluje u ESS-u na bilateralnoj osnovi, detaljno je izvijestila o nacionalnim mjerama kojima se jamči usklađenost s Kodeksom. Trenutačno se razjašnjava i kako bi se mogla izraditi službena obveza. Tri zemlje zapadnog Balkana službeno su donijele obveze: Albanija 2017., Crna Gora 2018. i Sjeverna Makedonija 2018.

13 https://www.statistics.gr/documents/20181/c5b9264e-815e-4f74-9955-467d14cad474 (dostupno samo na engleskom).

https://www.scb.se/contentassets/bbe78b2a144143c7955b165f76fb4d52/regeringens-atagande-om-att-skapa-fortroende-for-statistiken.pdf i https://www.scb.se/om-scb/samordning-av-europeisk-statistik-i-sverige/regeringens-atagande-om-att-skapa-fortroende-for-statistiken/ (dostupno samo na švedskom).

Vidjeti i stranice 28. i 29. godišnjeg izvješća za 2017. o službenim statistikama Švedske https://www.scb.se/contentassets/fd60f41a3abc4d2c8a791e425357ba5b/ov9999_2017a01_br_x43br1802.pdf **(**Opis obveze na engleskom**).**

15 https://www.stat.si/StatWeb/en/News/Index/6458 (dostupno samo na engleskom i slovenskom).

16 https://www.cso.ie/en/media/csoie/aboutus/documents/CoCS.pdf (dostupno samo na engleskom).

17 https://statbel.fgov.be/en/about-statbel/quality/commitment-confidence (dostupno na engleskom, francuskom, njemačkom i nizozemskom).

18 https://insse.ro/cms/files/eurostat/angajament_de_sprijinirea_credibilitatii_statisticii_oficiale_nationale.pdf (dostupno samo na rumunjskom).

19 https://nso.gov.mt/en/nso/Pages/Commitment-on-Confidence.aspx i https://msa.gov.mt/en/public_information/Pages/Commitment-on-Confidence.aspx (dostupno samo na engleskom).

20 *Commitment on Confidence in Statistics* (Obveza povjerenja u statistiku) (cystat.gov.cy)

21 https://www.stjornartidindi.is/Advert.aspx?RecordID=de627e49-2146-45cb-b1eb-969072b8deac

3. ZAKLJUČAK

Jasno se pokazalo da je uspostavom obveza postignut željeni učinak jer su obvezale vlade država članica da poštuju Kodeks te dovele do većeg povjerenja javnosti u službenu statistiku u cijelom EU-u i u Europskom gospodarskom prostoru i susjednim zemljama. Vlade su znatno poboljšale svoje zakonodavstvo o statistici i javno izdale obveze kako bi zajamčile poštovanje načelâ Kodeksa.

Povećao se broj zemalja koje su utvrdile samostalne obveze ili ih utvrđuju, iako većina i dalje smatra da je obveza sastavni dio njihova zakonodavstva o statistici. Jasno je da je za postupak pripreme potrebno određeno vrijeme, posebno jer je potrebno donijeti političku odluku.

Treći krug stručnih pregleda ESS-a, koji je u tijeku i provest će se do 2023., trenutačno je najvažnija mjera za potporu usklađenosti s Kodeksom i dokazivanje visoke kvalitete europske statistike te za utvrđivanje daljnjih mjera poboljšanja. Mehanizam stručnih pregleda ESS-a može se smatrati još jednim stupom potpore obvezama jer se u okviru njega periodično ocjenjuje obveza koju su preuzela sama nacionalna statistička tijela da će se pridržavati Kodeksa. S obzirom na snažnu povezanost tih dvaju procesa, može se očekivati da će nakon trenutačnog kruga stručnih pregleda biti promjena u pogledu obveza , a izvješćivanje će najvjerojatnije ponovno biti povezano.

Općenito, jasno je da među vladama i nacionalnim statističkim tijelima širom EU-a postoji visoka svijest o važnosti osiguravanja povjerenja javnosti u europsku statistiku boljom usklađenošću s načelima Kodeksa. Isto je tako očito da se uvjeti za provedbu Zakonika stalno poboljšavaju.